

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

Ο ΑΝΤΑΜΗΣ

— Πάει κι' ού Μήτσος τση 'Αντώννας ;
— Πάει και αυτός.

—'Αν πάμε και ήμεις στρατιώτες, ποιος θα φυλάει, ρέ, εδω τα γυναικόπαιδα;

—'Αν πάμε και ήμεις στρατιώτες, ποιος θα φυλάει, ρέ, εδω τα γυναικόπαιδα ;
— Ήμεις.
— Και γιατί να μη μείνω καλύτερα εδώ ;
— Γιατί είσαι ήμερος έσύ και ή ηλικία σου εκλήθηκε εδω και τόσους μήνες.
—Μωρέ, και θα ήμπερασεύθω εγώ την τιμή του χωριού και των γυναικοπαίδων σ' έναν ξένο άν άν' έμένα !...
— Έτσι μās έταξε ήμās τούς άστυνομούς ή πολιτεία. Να μόνουμε εδω και να φυλάμε τις γυναίκες τούς γέροντες, τά παιδιά...
—Και μες τί φυλάγαμε τόσον καιρό; Κοιουητές ;
— Δεν ξέρω. Έγώ ένα μονάκι ξέρω. Τί λέει ή διαταγή, και ήμια ύποχρεωμένος να την έκτελέσω...
— Δηλαδή ;
— Δηλαδή, άν δεν πās, σέ πέντε ήμφορες να παρουσιαστής στο φρουραρχείο, να σε πιάσω γι' άνωτότητα...
Έφώναξε, εθώμισε, έπιηλογράφισε ο Μήτσος τής 'Αντώννας, σέ ύπουνογούς και σέ προητυπογούς, στην Καλαμάτα, στην Πάτρα, στην Αθήνα, δεξιά κι' αριστερά. Έβαλε και τον δήμαρχο και τον λαό και τηλεγράφησαν κι' αυτοί.

«Λαός άπάσης 'Ανδραβίδας, διαμαρτύρεται δι' έγκατάλειψιν πόλεως και περιχώρων έντελώς άνυπερασπίστου εις διάθεσιν έχθρου άμειλίκτου και άπογύμνουσιν περιφερίας άπο πάσης άμυντικής προστασίας δι' άνακλήσειως μόνου ύπερασπιστού τής, γενναίου τέκνου τής Μήτσου, άποστελλομένου εις μέτωπον Μικράς 'Ασίας, εις μέρη δηχιδή μακρυνά και άγνωστα...»
'Αλλά και ή έρημιερς του τόπου έγραψε ήθηρα πίνακα κατά τής νέας Κυβερνήσεως.
«Η 'Ανδραβίδα μας, παραδίδεται εις τον προαιώνιον έχθρόν, τον Τουρκόν, ύπο προδοτικής και έθνοκτόνου κυβερνήσεως, διά τής έπιτρατεύσεως του γενναίου τέκνου τής Μήτσου, του τόσου κοπιάσαντος προς έπιβολήν γαλήνης και έμπέδωσιν άσφαλείας εις τον τόπον μας κ. λ. π.»
'Αλλά σέ έλα αυτά και σέ τόσα άλλα κανένας δεν άπάντησε και ο Μήτσος, θέλοντας μη θέλοντας, βοήθηκε. Ένα πορί στο φρουραρχείο τής πελοποννησιακής εκείνην περιουχίης.

— Τι είπατε σεις ; τον ρώτησεν ο φρουραρχος.
— Μήτσος.
— Σέ ποιά σύνταγμα ύπηρετείς ;
— Τής... 'Ανδραβίδας.
— Καλά. Τώρα θα ύπηρετήσης στο Τουλού Μπουνά.

Και ο Μήτσος, στριβοντας το μουστάκι του, θεθήκε σ' ένα τραίνο που τον έπιγε ως τον Πειραιά κι' από εκεί, σ' ένα βατόρι που τον έπιγε στη Σμύρνη και από τη Σμύρνη με το κατ' εθώειν, για τά σύννορα, σέ ένα μέρος ήρημο και σκοτεινό, στο βάθος τής Μικράς 'Ασίας.

—Και τώρα, που να πάω !...

— Σέ ποιά σώμα ύπηρετείς έσύ ; τον ρώτησε εκεί ένας λοχαγός που τονπαρέλαβε.

Ο Μήτσος γύρισε και είδε γύρω του φαντάζους, κακοκαθημένους, να τουτουριζόν κάτω από τά άντίσκια, πυροβολητές, κατατασασμένους από τις μεταπολίσεις των κανονίων και τον άτελειωτο άγωνα, και λυπείς, καθίδρους και γεμάτους λίσπης, να στέκονταν περιμένοντας διαταγές για να ξεκινήσουν πάλι. Μόνον άεροπλάνα δεν φανόντουσαν διάλου, πουθενά.

— Σέ ποιά σώμα, σκέφθηκε ο Μήτσος ξανακιντώντας γύρω του. Τα άλλα κλιστουόν, ή φανταγία τραβεί το διάβολό της στα προχώματα, το πυροβολικό βαρειά δουλειά κι' άποσταμένη... Σ' έλα θροκίμει μαροφτι, μη την πιστι μου... Σέ ποιά σώμα να του πού, που έλα εινε για το διάλο πεσάει...
— Θα έλεγα, σκέφθηκε, στο ναπιτό, μα έλα που με πιάνει παρασούλι ή...
— Σέ ποιά σώμα να πό δτι ύπηρετώ που έλα τούς θροκίμει μαροφτι !...

Έτσι, άπελπισμένος και αυτός, πιάστηκε για να σωθή από τά άεροπλάνα, που δεν ύπορχανε εκεί.
— Στην άεροπορία.
— Στην άεροπορία !... Έκανε εκλήχτος ο λοχαγός. Μά τότε, τί διάβολο, σέ στείλανε εδω ;...
— Ξέρω κι' εγώ !... Νά, για να σάς ένοχώσω...
— Τόν κακό σου τον κακό ! Με τί θα μās ένοχώσης, με τά μεγάλα σου αυτά, που εινε σάν φτερά άεροπλάνου ; Έδω, οπτε άεροπλάνα έχουμε, οπτε και άεροπόροι ήθωσαν ποτέ.

— Ίσως να σκέπτονται να μās στείλουν, πετάχτηκε και είπε ένας ύπολοχαγός !
— Ίσως !... είπε κι' ο λοχαγός.
Και έπειτα γυρίζοντας στον Μήτσο :
— Καλά. Πήγαμε, κάποτε στα μετόπισθεν, έως ότου ν' έσθην οι δικοί σου...
* * *

Ζωή και κότα ο Μήτσος στα μετόπισθεν. Φαί, πιτό, έπατάξεις στα τουρκικα χωριά, κοπαζές στους Τουρκούς...
— Ωχ, άμάν, Θεέ μου, και ποτέ μην τηλεσίση ο πόλεμος αυτός ! 'Αντίο, 'Ανδραβίδα !
Κι' ο πόλεμος δεν έτελειωνε. Κι' ο Μήτσος είχε λησμονήσει πάλι την 'Ανδραβίδα. Μέσα σ' ένα σπίτι τουρκικό, που είχε έπατάξει, χχόνον τον άναγκών του έλληνικού στρατεύματος και άπου είχε βάσει μια έπιτοροχία.
«Σώμα 'Αεροπορίας».

Πενούσε χαρισάμενη ζωή, ως ότου έφθασε μια φορά, εκεί, για έπιθεώρηση, ο μέραχος.
— Έλα εδω, κίριε ταγματάρχα. Τι σώμα άεροπορίας είν' αυτό ; ρώτησε τον ταγματάρχη τον μετόπισθεν.
— Μας στείλαν μερικώς άεροπόρους, άπάντησε ο ταγματάρχης, σαπισμένοι. Ίσως να έγκαταστήσουν άεροπορικό σταθμό εδω...
— Άεροπορικό σταθμό, εδω πάνω, στα κατασάραχα... Γρήγορα να γέγουν κι' άπάνη μάστα, έβρι αυτοί για τή βία. Πόσοι εινε ;
— Ένας.
— Ένας !... Και άόμα κάθεται !
* * *

— Βοέ καλώς τον συνάδ'ι, φο, ποινε σάν χαλασμένους κανένες, ειναν οι στρατιώτα τής άεροπορίας άμα εδωδ τον Μήτσο να προβάλλη σάν μουφλωξέμενος έμτορος. Κι' από πού, ειέ το καλό ;
— Από το μέτωπο.
— Θα εινε από τούς συνιντες, ειναν, που δεκαεσθίρανε τροχθές. Και πώς γλτόσως, συνάδελφε ;
— Μη τά ρωτάω !
— Για πές μας τίποτα, για το κακό που πάθατε ;
— Μη τά ρωτάτε, εια.
— Αφήστε τον, ρέ σεις, ελε και ο λογιάς, γιατί θα τα ρωζέται, φάνεται, ο άνθρωπος !
— Και τί ήσουν, συνάδ'ι !

Ο κύριος άεροπόρος

Ο κύριος άεροπόρος

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΑΠΟ ΤΟ "ΓΚΙΟΥΛΙΣΤΑΝ", ΤΟΥ ΣΑΑΝΤΗ

(Από τον κυκλοφορούντα και αιτάς τόμον των με- ταφράσεων του περιήμου Πέρσου ποιητού από τον διασκευασμένον ποιητή και συνεργάτην μας κ. ΜΙΧ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΝ)

ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ

Η αγάπη σου στο στήθος σου άκουμπάει τό κεφάλι τς χέρι σου στο χέρι της τό σφίγγει κλει τό μάτια τρέμει ό περιστερένιος της λαίμας κι' άγάλι άγάλι χαμογελούν τά χείλη της, στού όνειρου τά παλάτια. Νά την φιλήσης μη βιασθής, ώ! μη, καμμένη, άκόμια, μη σβύση τό ροδόγελο μέσ' στό γλυκό της στόμα.

ΣΤΕΡΝΗ ΛΑΧΤΑΡΑ

Κι' άν είνε νά θουίζουε οι σαίτες πλάι στ' αυτία μου, και τά σπαθιά ν' άστράφτουε, χαμός για τό κορμί, για μένα μιά ή λαχτάρα μου: Νά πώσω έμπρός της, χαίμου, και στην ποδιά της μπρούμυτα ν' άψησω ένα φιλι. Άλλωδως θά πάω στην πόρτα της, και στό κατώφλι άπάνω στις μωρωδιές των γιασεμίων θά γείρω να πεθάνω.

ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΜΟΥ

Έχασο τό παιδι μου στη Γεμένη! Μέ τί κλαυθμούς τόν πόνου μου να πώ; Του Χάρου τό δρεπάνι δέν προσμένει, και κόδει ότι είνε άραίο και χαρωπό: Στού κόσμου τό περβόλι, άιμέ, έδώ κάτω δέν είνε κυπαρίσι όσο γερό, πού ή μανιασμένη μόρα του θανάτου δέ θάρρη να τό ριζή έναν καιρό. Κι' άς μη τό συλλογιέται ή κρύφια ή έννυια, τό πώς άνθουτ τά πλούσια ρόδα, μιά πού τόσο μέσ' της γής τριανταφ' άλλεια κοιμοούνται κι' άργολούβουε κορμιά! Κι' έίπα στον εαυτό μου: Μοιάζει κριμα μιά τέτοια, σαν και σε, ντροπή να ζή! Τών γερατιών τρέξε άνοιξε τό μνήμα μέ τ' άνθινάτα για να πάν μαζί. Κι' από του χαρισμού του τή λαχτάρα, τό τάφου του την πέτρα άργοκινώ. Μά ήταν του Χάρου άβίασταχτη ή τρομάρα και πέφτω σ' ένα κλάμα σιγαλό... Σάν ζύτησα, μ' έφάνη από τον "Αδη πώς μου έβλεπε τό σπάχου μου κρυφά: — "Αν τρώμαξες τό μαύρο μου σκοτάδι, »εμπα μέ φώς και μ' έρα σου σοφά. »Τού τάφου άν θες να πάρ' ή σκοτεινάδα » τό δόξα της ημέρας τή χρυση, » στον κόσμο αυτόν ν' άνάψης τή λαμπάδα » της καλωσύνης τής ψυχής εσύ". Τρέμει ό δραγάτης σύγκορμος μη λ'ίχη και δέν καρποφύρη ή χουρμαδιά. Άλλοι στον πού μεστό προσμένει άσταχι χωρίς να σπείρη. Κούφι ή έσοδειά!..

ΤΟ ΦΩΣ ΜΟΥ

Μιά νυχτιά — πώς τό θυμάμαι! — πού ή αγάπη μου ή γλυκιά μπήκε μέσ' στην κάμαρά μου, πήδηξα από τό διθάνι και ήταν τόσο εξαφικιά της λαχτάρας ή χαρά μου, πού μέ τ' άπαλό τ' άγέρι εάφνου σβύστηκε τό φώς μου, καθώς έπλωνα τό χέρι. Και να! κάθση ή καλή μου δίπλα - δίπλα πεταχτή και μέ τό γλυκό της στόμα άρχισε να μέ μαλώνη: τάχα πώς, τάχα γιατι, πριν να την κυτάξω άκόμια, έσβυσα μέ μιάς τό φώς μου άπ' άντικρου μάνι-μάνι. Και της έίπα: — Τί τό θέλω, μιά πού ό "Ηλιος μου έφάνη:

φε. πλιότος, όδηγός; Και επειδή ήταν από όλα τον κάλεσαν μιά ημέρα να άνεθι σ' ένα αεροπλάνο, για κάποια ειδική αποστολή. Νά άνεθι; Πώς ν' άνεθι, βρέ χριστιανοί, πού τρέμανε τα πόδια του. — Άντε, γτέ, λοιπόν! του φώναξε ό αξιωματικός. Τι κάνεις. Φοβάσαι την άνάβαση; — Τι λές, καλέ. Έγώ να φοβηθώ την άνάβαση; Έγώ φοβάμαι μωχαλά, την πτώση... Έτσι τον άρρασαν κι' έκει στο περιθώριο, ως κάπνισαμένον και ά- ζήρητο, ως πού μιά μέρα τον είδε ό διοικητής. — Έλα δω, βρέ σύ; Τι κάνεις έδώ πέρα; — Είμαι σ π α σ μ έ ν ο ς, κύριε διοικητή, άπάντησε ό Μήτσος. Θύμισσε ό διοικητής και κάλεσε τό λοχαγό. — Τι χάμια είνε αυτά, κύριε λοχαγέ!... του ειπ. Τι κρατάς έδώ τους άσθενείς... Στείλε τον στο νοσοκομείο, γρήγορα, για να του βάλουν κανένα κηλεπίδεμο ή άν είνε άνάγκη, να τον έχειρήσουν. Κηλεπίδεμο!... Θύμισσε ό Μήτσος. Έστριψε τό μουστάκι του, πνιχθήκε στα δυο του πόδια και ειπε, όταν αποκαμυνθήκε ό διοικητής. — Τι λές, φέ μάτα!... Κηλεπίδεμο σ' έμένα τον Μήτσο της Άν- τώννας, τό καύχημα της Άνδροβίδας!... Τι να σου κάνω; Φταίει ή περίστασι και άλλωδως θά σου έδειχνα εγώ, έδώ, έπιτοπίως...

Μ' ένα εφάλο πορείας για τό κρησπότερο νοσοκομείο, άδενεν δρα- διπορουν όσο μπορούσε ό Μήτσος, προς τό περσιμένον του, ως πού έ- φησε σ' ένα χοριό Έλλήνων τουρκοφώνων, από τό άποίο περνούσε σιδηρόδρομος. Μεγάλη φασαρία έκει πέρα κι' άναστάσεις. Ό κόσμος έτρεχε σαν παλαβός και τά σκυλιά γαυρίζαν. — Πάρτε, βρέ και ήρωα, μη φοβάστε! φώναξε ό Μήτσος, σε μερι- κούς πού έτρεχαν.

Άλλά κανείς δέν στάθηκε να τον άκούση. — Μωρέ, τί γίνεται έδώ; θέλησε να ρωτήση, μερικούς άλλους, άλλι κι' αυτοί του άπαντούσαν τουρκαία. Και κατά συνέπεια ανενεύκους ηρέδεν. Τέλος κάποιος πατάς τον πληροφόρησε πως έτασε τό μέτωπο, πώς ό έλληναός στρατός επαχωρή άτάκτως και ότι οι Τούρκοι στρα- τωτικά και οι ρώτες προχωρούσε άκατάστατοι και σφάζουν όποιον Έλ- ληνα συναντήσουν μπροστά τους. Εσώστης ό Μήτσος, μιά στιγμή, μιά ένας Μήτσος δέν τά χάνει για πού όρα.

— Άς είνε καιά, σκέφθηκε, τό τραίνο! άλοταχώς στη Σμύρνη. —Και διεψήθηκε κατά τον σταθμό. Μά μόλις έβήθασεν έκει, τό τε- λεσταίο τραίνο, έφηνγε, γεμάτο από στρατιώτες. — Φέγγα! του φώναζαν από τά βαγόνια οι άλλοι στρατιώτες. Φέγγα να σωθ' — όπως μορφεές! Άλλη άμείστοστοχία δέν θα έβλη, γιατι οι Τούρκοι πνάζανε τη γέφυρα λίγο παραπάνω από δω! Νά φέγγη; Νά σωθ'! Και πού να πάη; Μήτσος ήξερε τον δρόμο. Και μήπως ήταν βέ- θαιος ότι θα έζωντα; Έτσι, σε άνωστα μέρη, σαν στρατός, δέν θέπε- ρτε άπάνω στους έχθρούς, τους Τούρκους; Γύρισε και κίτταξε δεξιά και άριστερά. Έρημος και εργαταλειου- μένος ό σταθμός. Μιά σιωπή βαρύνι καθότανε σε όλα. Σωροί ταουβι- λιών, γεμάτα με πατάτες, πού προσηφόντουσαν για τον έλληναό στρα- τώ, είχαν εργαταλειωθή έκει, σκορπισμένον, σαν να είχαν πάθη πηνό κι' αυτοί Έπάνω από τό χοριό άκουγόνοιταν φωνές κινδύνου, επικλή- ρεις και κραυγές!...

Πού να γυρίση έκει ό Μήτσος! Μά ξεφηνικά του ήθεε μιά ιδέα φωτεινή. Ν' άδειάσει ένα σακάκι, από τις πατάτες του στρατού, και να τρωπίση μέσα να γλυτώση. Κι' άν- εθθηκε άπάνω στο σακάκι, μέσα στους άλλους σάκκους κι' έγινε τουρ- βάκι με πατάτες και αυτός...

Φτάσαν οι Τούρκοι στο χοριό. Ένας αξιωματικός πήρε μερικούς κα- τίκους και καθήκε να έρεινήση, κάτω στο σταθμό. — Μήπως μ' είναι τίποτε Έλληνας στρατιώτες, έδώ πέρα; — Όχι, άρένητ μου, κανέννας. Ό αξιωματικός κίτταξε δεξιά κι' άριστερά, γύρω στα σακάκια, μί- πως κρυβότανε κανείς. — Κι' έδώ τί είνε; ρώτησε. — Πατάτες εν', άρένητ μου! του άπάντησαν οι χωρικοί. Ό αξιωματικός έθγαλε τό ξίφος του και άρχισε να τρωπίη ένα κούξ ένα τα σακάκια, μήπως κρυβότανε κανέννας μέσα. Όταν έφθασε μπρο- στά και σ' έκείνο πού κρυβότανε ό Μήτσος, και ήταν έτοιμος να τον τρωπίση και αυτόν, άκουσε από μέσα μιά τρωμάσεινη φωνή, φωνή ξε- ρυχησιμένη: — Πατάτες είνε, μπέη μου πατάτες! Ό αξιωματικός ξεφαιρασιμένος, στάθηκε και γύρισε και πάλι στους τρωμαγιένους χριστιανούς. — Κι' άδω τί είνε, μωρέ; τους ρώτησε. Άντι των χωρικών όμως άκούστηκε και πάλι ή φωνή του Μήτσου, πού δυνατή και τρωμαγιμένη από μέσα από τό σακάκι! — Πατάτες είνε, είπα, μπέη μου! Πατάτες!...

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ

Μεταφράσεις ΜΙΧ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ